

Achtergronden drugsbeleid gemeente Bergen op Zoom en Roosendaal

1) Inleiding

De gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal zijn middelgrote grenssteden (respectievelijk bijna 70.000 en 80.000 inwoners). Beide steden liggen geografisch op een half uur rijden van de Belgische stad Antwerpen. De gemeenten kenden in het verleden veel drugstoeristen uit België en Frankrijk. Dit ging gepaard met de bijbehorende overlast zoals dubbel parkeren, urineren tegen voordeuren, asbakken legen op straat enzovoorts.

Naar aanleiding hiervan is het gezamenlijke project Courage in 2003 gestart om de drugsoverlast te verminderen. Het project is een samenwerkingsverband tussen beide gemeenten, de politie Midden en West Brabant en het Openbaar Ministerie. Bij het meldpunt Drugsoverlast Courage kunnen bewoners hun drugsgelateerde overlast melden.

Naast het projectteam werd er binnen het district Bergen op Zoom een speciaal politieteam opgericht dat werd ingezet ter bestrijding van drugsoverlast. Het Courage team heeft de eerste jaren (mede door de informatie verkregen van meldingen van burgers via het meldpunt) onder andere gewerkt op drugsdealers, drugsrunners, de illegale drugspannen aangepakt en een crimineel drugsnetwerk opgerold. Uit de veiligheidsindex van 2007 bleek echter dat de onveiligheidsgevoelens van de inwoners van beide gemeenten stegen en dat de ervaren overlast gelijk bleef.

2) Analyse

Mede als gevolg van de aanhoudende overlast hebben beide gemeenten in 2008 een tweetal onderzoeken laten verrichten naar het aantal drugstoeristen (tellingen) en een enquête op straatniveau onder coffeeshopbezoekers. Uit dit onderzoek, uitgevoerd door het COT (Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement), kwam naar voren dat de coffeeshops in de gemeenten Bergen op Zoom (4 coffeeshops) en Roosendaal (4 coffeeshops) wekelijks bezocht werden door 25.000 drugstoeristen afkomstig uit België en Frankrijk. Uit de enquête op straatniveau bleek dat 90% van het totale aantal drugstoeristen naar de coffeeshop kwam vanwege:

- Het feit dat er een gedoogstatus is;
- De kwaliteit van de softdrugs die ze in de gedoogde coffeeshops kregen.

De drugstoerist had nadelige effecten op de veiligheidsbeleving. Dit waren:

- Overlast die ervaren werd door bewoners;
- Dealers en drugsrunners die de drugstoeristen op straat benaderden voor grotere hoeveelheden verdovende middelen;
- De jeugd van beide gemeenten kwamen in aanraking met het illegale circuit;
- De georganiseerde criminaliteit had een grote afzetmarkt en floreerde.

3) Opties

De stuurgroep Courage (met daarin de burgemeesters van de beide gemeenten, de politie, de belastingdienst en het Openbaar Ministerie) heeft naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek de gemeenteraden een aantal scenario's voorgelegd. Deze scenario's waren:

- Beperken van de toegestane handelsvoorraad (dit bood geen uitkomst, omdat dan het risico gelopen werd dat men ging 'shoppen' in meerdere coffeeshops);
- Beperken van het aantal coffeeshops (dit zou de stroom drugstoeristen niet verminderen)
- Verplaatsen van coffeeshops naar het buitengebied (dit zou de stroom drugstoeristen niet verminderen, enkel verplaatsen. Tevens zou er aantrekkende kracht blijven drugstoeristen meet te lokken naar illegale panden in de stad.
- Stoppen met gedogen.

Uiteindelijk is op basis van openbare orde en veiligheid gekozen om te stoppen met het gedoogbeleid. Deze argumenten wegen zwaarder dan de mogelijkheid voor lokale gebruikers om gedoogd softdrugs te kopen.

4) *Beleid*

Nota Cannabisbeleid

De conceptnota Cannabisbeleid 2009 heeft, conform de inspraakverordening, vanaf 3 november 2008 tot 15 december 2008 ter inzage gelegen. De exploitanten en eigenaren van alle acht coffeeshops in beide gemeenten zijn persoonlijk over de wijziging geïnformeerd door middel van een persoonlijk onderhoud met de burgemeester en de gemeente heeft hen aangeboden hun panden, conform marktwaarde, danwel lopende huurcontracten over te nemen. Geen van de coffeeshopexploitanten heeft hiervan gebruik gemaakt. In maart 2009 is het nieuwe beleid definitief vastgesteld met een overgangperiode van 6 maanden en bekendgemaakt middels een persconferentie.

Vanaf 16 september 2009 is het gedoogbeleid in beide gemeenten verlaten en het nulbeleid definitief van kracht geworden. In totaal hadden beide steden acht coffeeshops. Parallel aan het afkondigen van het nieuwe beleid is een grote handhavingactie en communicatie-campagne gevoerd.

Communicatiecampagne C'est fini!

Om aan de Belgische en Franse drugstoeristen duidelijk te maken dat het geen zin meer had om naar beide gemeenten te komen voor het kopen van softdrugs is de campagne C'est fini! gestart. Door onder andere te flyereren op het treinstation van Roosendaal en Antwerpen, het ontwikkelen van een speciale website, het uitdelen van de flyers door Nederlandse en Belgische politie aan drugstoeristen en de film C'est fini the movie (de trailer hiervan draaide in een Antwerpse bioscoop voor elke hoofdfilm) werd het voor de Belgische en Franse drugstoerist duidelijk dat het gedoogbeleid in beide gemeenten per 16 september 2009 over was. De samenwerking met buurgemeenten en de handhaving was op volle sterkte en zijn er gerichte acties uitgevoerd met bijvoorbeeld de spoorwegpolitie en de Belgische politie.

5) Effecten en toekomst

Drugsscan en tellingen

In 2010 en 2011 zijn opnieuw tellingen verricht om de effecten van het nieuwe beleid te meten. Hieruit bleek dat het aantal buitenlandse drugstoeristen met 95% was verminderd. Beke Advies monitort met de Drugsscan wat de gevolgen van het nieuwe beleid zijn. Hieruit kwam naar voren dat de illegale straathandel in beide gemeenten is afgenomen. In Bergen op Zoom met ca. 50%. Er is nog wel overlast als gevolg van illegale drugshandel, echter die is fors afgenomen. Daarnaast is de nog aanwezige illegale handel verplaatst van de omgeving van de voormalige coffeeshops naar andere wijken in de stad. Hier wordt actief op gehandhaafd door Courage, inclusief het meldpunt. Tevens is er door de onderzoekers een lichte verschuiving geconstateerd naar buurgemeenten zoals Breda. Uit onderzoek van de gemeente Breda blijkt echter dat er geen sprake is van meer drugs gerelateerde overlast.

Toekomst

Roosendaal en Bergen op Zoom blijven de ontwikkelingen met betrekking tot landelijk beleid volgen. Of de gemeenten in de toekomst overwegen een "coffeeshop" binnen hun grenzen te hebben voor lokale gebruikers is afhankelijk van:

- a. de effecten en gevolgen van het ingezetenen criterium;
- b. de mogelijkheden voor niet-commerciële verkoop;
- c. tegengaan van de "achterdeurproblematiek": handel en productie in handen van georganiseerde criminaliteit.

Het project Courage heeft ons doen inzien dat het belangrijk is om :

- ✓ Een goede integrale informatiepositie op te bouwen;
- ✓ Goede contacten te onderhouden met partners die van belang kunnen zijn voor het bestrijden van drugsoverlast en drugscriminaliteit. Denk hierbij aan welzijnsorganisaties, woningbouwcorporaties, wijkcommissies/bewonersplatforms en belastingdienst,
- ✓ een streng handhavingsbeleid uit te voeren,
- ✓ goede voorlichting op scholen te geven,
- ✓ oprichten van buurtpreventieteams,
- ✓ een meldpunt (zoals Courage) in het leven te roepen zodat mensen drugs gerelateerde overlast kunnen melden.

Het is tevens van belang om te blijven communiceren met gemeenten met dezelfde problematiek. Het project Courage heeft een subsidie ontvangen van het ministerie van Veiligheid en Justitie om te komen tot een internationale communicatiecampagne overeenkomstig C'est fini! Courage werkt momenteel samen met 18 andere grensgemeenten en het ministerie van Veiligheid en Justitie aan de ontwikkeling van deze internationale communicatieboodschap richting de buitenlandse drugstoerist.